

Det är Facebook och Twitter som vinner på ett reglerat internet – inte vi andra

Dagens Nyheter den 8 mars 2021

I höstas lade jag ett antal timmar på att jämföra spisar. Jag läste tester, jämförde priser och beställde en ny spis till sommarstugan. När spisen var betald hände något lustigt: Plötsligt såg jag nästan bara spisreklam på internet och i sociala medier.

Det var ingen chock att nätjättarnas algoritmer kartlägger mina inköp, men jag förvånades över dumheten ur ett kommersiellt perspektiv: Varför skulle jag omedelbart efter att ha köpt en ny spis vilja köpa en till? Smarta algoritmer skulle ha gett mig bra pris på stekpannor!

Andra aspekter av nätjättarnas beteende är mer än lite irriterande. Före spisreklamen minns jag att någon försökte få mig att köpa bitcoin medelst uppenbart fejkade placeringsråd från Filip Hammar. Även detta är besynnerligt, jag ser knappast Filip Hammar som en auktoritet när det gäller finansiella placeringar. Framför allt är dessa annonser bedrägliga och därmed djup problematiska.

Ett tredje problem är att sociala medier knuffar mig att reagera känslomässigt på det mesta. Borta är den ensamma tummen upp. Nu förväntas jag klicka på animerade emojis som är storgråtande, gapskrattande eller rosenrasande. Det vill jag oftast inte. Varför finns det inga knappar för fundersamhet eller försiktig optimism?

Ett sista exempel när jag ändå är igång: I likhet med många andra har jag noterat att människor vars åsikter jag inte delar, tenderar att använda internet till att kommunicera främst med likasinnade. Nog skulle det göra dem gott att exponeras för nya perspektiv?

Jag avrundar min klagolista där. Detta är nämligen inte ännu en text om hur techföretagen förstör internet. Det är en text om varför vi - trots dessa problem - bör vara skeptiska till tanken att techföretagen måste regleras hårdare politiskt.

Låt oss först fundera på hur en sådan reglering skulle se ut. Du som läser detta kan sannolikt liksom jag räkna upp ett antal problem med dagens situation. Men din problemlista skulle nog inte vara identisk med min. Techföretagen har den senaste tiden fått kritik av högst varierande art.

Några ogillar att Twitter börjat fästa varningsetiketter på vissa budskap och till och med stängde USA:s dåvarande presidents konto ett tag.

Andra menar att alla sociala medier från början borde varit hårdare med vad de låter människor publicera. De borde ha redaktörer, faktagranskare och moderatörer som ser till att felaktigheter inte sprids.

En tredje typ av kritik går ut på att algoritmernas sätt att prediktera vad vi vill se gör att vi inte exponeras för något som utmanar vår världsbild, vilket skapar filterbubblor och polarisering.

Andra har påpekat att filterbubblor funnits länge och att sociala medier snarast gör dem tunnare. Det finns kretsar där manligt och kvinnligt diskuteras utan att beakta biologiska faktorer. På andra håll lyssnas det på satirisk rapmusik om övergrepp på barn. I ytterligare något forum görs ständiga paralleller mellan dagens Sverige och 1930-talets Tyskland. Allt detta är okontroversiellt för de inblandade men provocerande för många andra. Sverige var kanske en smula lugnare när allt detta pågick utan möjligheten att med ett enkelt klick "pinga" in någon som omedelbart går i taket och förfäras.

Även dessa exempel kan göras fler, men min poäng är simpel: Det är lätt att klaga på techföretagen i allmänna termer men svårt att enas om exakt vilka problem en reglering ska lösa. Även om diskussioner och noggrant utredande skulle identifiera ett knippe åtgärder som kan tänkas förbättra situationen, kan vi inte vara säkra på att den politiska processen leder till att just dessa åtgärder genomförs.

Dessutom händer det ofta att regler som ska motverka vissa specifika problem har oavsedda biverkningar, i synnerhet när det gäller ny teknik.

Du kanske har märkt att det numera är så gott som omöjligt att surfa in på en webbsida utan att den genast ber dig att godkänna något diffust om kakor och personuppgifter? Kanske har du börjat att reflexmässigt klicka på "godkänn" utan att läsa exakt vad sidan ber dig godkänna? Tacka EU för detta! Fenomenet kom i maj 2018 när EU:s dataskyddsreglering GDPR skulle stärka den personliga integriteten. Tanken var knappast att främja ett reflexmässigt klickande på godkänn-knappen – men så blev det.

Ett tungt argument mot regleringar är slutligen att techföretagen själva sannolikt skulle älska det. Som branschrepresentanter deltar de villigt i seminarier med byråkrater och politiker, men de talar naturligtvis mest för sig själva. De är stora nog att kunna anpassa sig till de flesta typer av regleringar, oavsett om det är att anställa redaktörer, göra algoritmerna mer transparenta eller vara tydligare om hur data som samlas in används.

Samtidigt vet företagen att regleringarna gör det svårt för nya uppstickare att utmana de gamla bjässarnas marknadsandelar.

Ju mer en marknad regleras politiskt, desto viktigare blir det för företagen att påverka politiken. Det vore bättre om de jobbade med att göra irriterade användare nöjdare.

Andreas Bergh